

prof. nadzw. dr hab. Mariusz Lipowski
Zakład Psychologii Zdrowia
Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

Gdańsk, 2018-10-10

Recenzja

poprawionej rozprawy doktorskiej mgr Alicji Kuczińskiej
pt. *Psychologiczne efekty realizacji odmiennych form aerobiku*
promotor prof. UG, dr hab. Franciszek Makurat

Otrzymana do recenzji rozprawa doktorska jest drugą wersją pracy – poprawioną. W pierwszej wersji, pomimo jej niewątpliwych walorów, znalazło się wiele niedoskonałości i uchybień, które uznałem za zbyt istotne i zawnioskowałem o dokonanie korekt i uzupełnień. Odniosę się więc tym razem przede wszystkim do tych fragmentów, które wzbudzały moje wątpliwości.

Podkreślę jednak na wstępie, że podtrzymuję swoją opinię dotyczących pozytywów pracy. Przede wszystkim podkreślić należy wartość przeprowadzenia przez mgr Alicję Kuczińską eksperymentu, co w odniesieniu do badań z pogranicza psychologii i nauk o kulturze fizycznej jest zabiegiem bardzo pożądanym, lecz rzadko spotykanym. Niewątpliwie ważnym i badawczo trafionym jest pomysł eksperymentu longitudinalnego prowadzonego przez okres jednego roku, z zastosowaniem dwukrotnego pomiaru. Zgodnie ze specyfiką wprowadzonych oddziaływań, Doktorantka słusznie założyła, że jest to czas wystarczający aby zarówno ciało, jak i cechy wolitywne podlegały treningowi. Niezwykle rzadko udaje się badaczom dokonać dwukrotnego pomiaru, tak wielu cech, u tych samych osób, po tak długim czasie, a mgr Alicja Kuczińska dała radę wymagane wyniki zebrać i opracować. Imponująca jest również liczba badanych zmiennych, co wynika z obszernego zestawu narzędzi badawczych. Z perspektywy teorii leżących u podstawy zasad planowania oddziaływań prozdrowotnych, uwzględnianie cech psychologicznych może być przydatne w wyjaśnieniu wielokrotnego powracania do działań celowych, mimo pojawiania się takich przeciwności, jak zmęczenie, potrzeba zmiany, cele alternatywne, tymczasowe okazje, czy wręcz niewątpliwe pokusy niezwiązane z celami aktywności fizycznej. Stanowi to ważny argument potwierdzający zasadność podejmowanej, przez magister Alicję Kuczińską, tematyki.

Przechodząc do oceny przedłożonej wersji rozprawy, już na początku widać dopracowanie manuskryptu – praca zwiększyła objętość z 99. do 129. stron, przede wszystkim w tym fragmencie, który dotyczy przeglądu literatury wprowadzającej czytelnika do dalszej części:

problematyki badań własnych. Wywód teoretyczny pokazuje, że Kandydatka do stopnia doktora dobrze porusza się w literaturze dotyczącej podejmowanej problematyki badawczej. Postarała się tym razem, by unikać powołań „z drugiej ręki” w sytuacjach, gdy dostęp do danych źródłowych jest możliwy. Warstwa teoretyczna jest też lepiej dostosowana do podjętego problemu badawczego. Zostały przeredagowane fragmenty odbiegające tematycznie od podejmowanych badań (np. podrozdział „Wprowadzenie do psychologii sportu”, czy „Motywy wyboru, podejmowania i utrzymywania aktywności fizycznej”), które nie miały istotnego znaczenia dla projektu badawczego, a w dalszej części pracy Doktorantka się tymi zagadnieniami nie zajmuje. Szerzej omówione zostały zagadnienia dotyczące głównych teorii psychologicznych dotyczących badania aktywności fizycznej, w tym znaczenia różnic indywidualnych. Nadal jednak brak gruntownego przeglądu literatury odnoszącej się do zmiennych psychologicznych (a jest ich bardzo dużo), które eksplorowane są w części empirycznej – te treści, jak sądzę, powinny być zawarte w kilku rozdziałach. Ten postulat, który ująłem w pierwszej recenzji, nie znalazł odzwierciedlenia w poprawionej pracy, ale rozumiem, że nie we wszystkich kwestiach, doktorant musi zgadzać się z recenzentem.

Rozdział metodologiczny, teraz już lepiej, wynika z warstwy teoretycznej pracy. Poza tym dobrze omówiony został problem badawczy. Błąd metodologiczny dotyczący potraktowania temperamentu jako zmiennej zależnej, został usunięty, a same cechy temperamentu posłużyły do zbadania osobowościowych determinant procesu zmian w zakresie samooceny, lęku, poczucia dobrostanu i satysfakcji z życia, które mogły nastąpić w trakcie eksperymentu. Samą koncepcję oceniam teraz pozytywnie, zarówno pod względem naukowym, jak i pragmatycznym.

Procedura eksperymentu została wzbogacona o założenia, co do doboru osób do grup eksperymentalnej i kontrolnej, a także o uzasadnienie badania kobiet w konkretnym przedziale wieku. Doktorantka przeredagowała ten rozdział, zgodnie z sugestią, pod względem opisu metod, technik i narzędzi badawczych. Nadal jednak nie wyjaśniła dlaczego takie, a nie inne formy aerobiku wybrała i skąd założenie, że właśnie te będą oddziaływały na zmianę cech psychologicznych? Mój postulat „Należy również uzasadnić dobór metod i narzędzi badawczych – przedstawienie wcześniej dokładnego modelu wiele tu może wyjaśnić” nie został w pełni spełniony. Nie rozszerzone zostały też analizy statystyczne.

Tytuł rozdziału „Psychologiczne efekty wyników badań” został zastąpiony „Synteza wniosków oraz dyskusja wyników” – nie do końca uważam, by taki zabieg był właściwy. Jednak w poprawionej pracy Doktorantka umieściła odpowiedzi na pytania, weryfikację hipotez, a także dyskusję. Pochwalić należy za podkreślenie wagi najważniejszych wyników wynikających z przeprowadzonego eksperymentu, a także (jak podkreśla Doktorantka)

„potrzebie ich propagowania nie tylko wśród instruktorów aerobiku czy fitnessu, lecz także wśród psychologów sportu oraz badaczy zajmujących się sportem na co dzień”. W „Zakończeniu” podkreślany jest aspekt psychologicznych efektów długotrwałego uprawiania aktywności fizycznej, co przekłada się na plan dalszych badań Doktorantki. Bibliografia została wzbogacona o aktualną literaturę naukową (choć jej dostosowanie do standardów zapisu APA wymagałoby jeszcze trochę pracy).

Na koniec podkreślę raz jeszcze, że trudna forma, jaką stanowi eksperyment, a także liczna grupa osób poddana badaniom, gwarantować może rzetelne źródło wiedzy. Również szeroki zestaw testów psychologicznych upoważnia do zastosowania ciekawego wachlarza analiz statystycznych. Badania są oryginalne i doskonale wpisują się w obszar psychologicznych analiz treningu zdrowotnego. Powyższe zasługuje na pozytywną ocenę. Ważnym walorem pracy jest jej interdyscyplinarność – oprócz zmiennych psychologicznych, badane są zmienne fizykalne.

Zgodnie z wymaganiami ustawowymi przedłożona mi do recenzji poprawiona rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wskazuje na wystarczającą wiedzę teoretyczną Doktorantki w dyscyplinie nauk społecznych. Uchybienia, o których wspominałem w pierwszej recenzji zostały w większości usunięte, a praca została przeredagowana, co skłania mnie do wniosku, by dysertację mgr Alicji Kuczmińskiej pt. *Psychologiczne efekty realizacji odmiennych form aerobiku*, napisanej pod kierunkiem prof. UG, dra hab. Franciszka Makurata, uznać za spełniającą wymogi stawiane pracom doktorskim. Zatem, zgodnie z Ustawą o tytułach i stopniach naukowych z 2011 r., wnioskuję o dopuszczenie mgr Alicji Kuczmińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

